

การพัฒนาคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ดร.กรองทิพย์ นาควิเชตร (Krongtip Nakvichet)*

นพดล สุ่มมาตย์ (Nopadol Summart)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และหาคุณภาพของคู่มือฯ ดำเนินการวิจัยเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาความจำเป็นในการสร้างคู่มือฯ 2) พัฒนาคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน แล้วปรับปรุงได้คู่มือฉบับทดลองใช้ 3) ทดลองใช้คู่มือฯ ฉบับทดลองใช้กับอาจารย์จำนวน 31 คน และติดตามผล 4) ปรับปรุงคู่มือฉบับทดลองใช้ ได้คู่มือฉบับนำไปใช้ 5) การตรวจสอบยืนยันซ้ำคุณภาพคู่มือฉบับนำไปใช้กับอาจารย์ต่างกลุ่ม โดยจัดอบรมอาจารย์ 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 อาจารย์รับการอบรมจำนวน 35 คน ครั้งที่ 2 อาจารย์รับการอบรมจำนวน 53 คน ครั้งที่ 3 อาจารย์รับการอบรมจำนวน 59 คน และโดยให้อาจารย์จำนวน 18 คน ศึกษาคู่มือฯ ด้วยตนเองอีก 1 ครั้ง 6) ปรับปรุงคู่มือฯ ครั้งสุดท้าย ได้คู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษา

1. อาจารย์ประเมินตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หลังรับการอบรมใช้คู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับทดลองใช้ สูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจารย์มีเจตคติที่ดีต่อการออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์ประเมินคุณภาพคู่มือฯ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.19$) ภายหลังการอบรมใช้คู่มือฯ 2 เดือน อาจารย์ประเมินคุณภาพคู่มือฯ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.92$) อาจารย์มีความตระหนักในการใช้หลักการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) และนักศึกษาประเมินว่า อาจารย์มีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$)

2. ผลการประเมินซ้ำคุณภาพคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับนำไปใช้ ซึ่งใช้กับอาจารย์ต่างกลุ่ม มีผลดังนี้

(1) อาจารย์ที่รับการอบรมใช้คู่มือฯ ประเมินคุณภาพคู่มือฯ อยู่ในระดับดีมาก 2 ครั้ง ($\bar{X} = 3.94$ และ 4.23 ตามลำดับ) อีก 1 ครั้งอยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$)

(2) อาจารย์ที่ศึกษาคู่มือด้วยตนเอง ประเมินคุณภาพคู่มือฯ ว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.39$)

คำสำคัญ: คู่มือ อาจารย์ การออกแบบการสอน ผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ อุดมศึกษา

Keywords: Manual, Teaching pattern, Student - Center, Thai Qualifications Framework, Higher Education

* คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (Dean of Faculty of Education of Vongchavalitkul University)

** อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ และผู้อำนวยการสำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (Instructor of Faculty of Engineer and Director of Educational Service Office of Vongchavalitkul University)

Abstract

The purposes of the study were to develop the manual for student - centered teaching pattern based on Thai Qualifications Framework for Higher Education and to study it's quality. There were 6 steps of studying : (1) to study the relevance of the manual development. (2) to develop the manual and prove it's clarify, exactitude, component congruence, accessibility, function and modernize by the 9 experts and then, improve it. (3) to try out the manual with 31 samples of instructors and to follow up it's quality. (4) to improve it to be an effective manual. (5) to recheck it's quality by other instructors utilizing it for 3 times with the three groups : the first group consisted of 35 instructors; the second group consisted of 53 instructors; the third group consisted of 59 instructors and confirming the quality by the 18 instructors who used it themselves (6) to improve it to obtain the finalized manual.

The findings revealed that

1. The instructors evaluated themselves that they improved their knowledge after using the draft manual at 0.01 level significant. Their attitude to student - centered teaching pattern based on Thai Qualifications Framework for Higher Education was at a good level. They assessed the quality of the manual at a high level ($\bar{X} = 4.19$). Two months later, they evaluated the manual at a high level ($\bar{X} = 3.92$); they performed their teaching role based on Thai Qualifications Framework for Higher Education at a high level ($\bar{X} = 4.26$); the students assessed their instructors in teaching at a high level ($\bar{X} = 4.08$)

2. The result of verifying the manual's quality by another instructors:

(1) The two initial assessments were at a high level ($\bar{X} = 3.94$ and 4.23); the third was at the highest level ($\bar{X} = 4.95$).

(2) The final assessment confirmed the quality of the manual by the instructors who utilized it themselves was at a high level ($\bar{X} = 4.39$).

ความเป็นมา

ผลการประเมินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปรากฏว่า นิสิต นักศึกษา ยังอ่อนด้อยวินัย และ ความรับผิดชอบ ขาดทักษะด้านการคิด การวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ ขาดเหตุผล ขาดความสามารถด้านภาษา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นำความรู้ไปใช้ได้น้อย กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีการจัดการศึกษาตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมในยุค เทคโนโลยีก้าวไกล ให้ได้บัณฑิตไทยที่มีคุณภาพรอบด้าน เทียบเคียงบัณฑิตจากสถาบันดีทั้งในและต่างประเทศ ในกลุ่มประเทศอาเซียนและในวงกว้างออกไป (จิรณี ตันติรัตน์วงศ์, 2552; กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 10; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553; สุนทร

โสทธิพันธุ์, 2553; วิจารณ์ พานิช, 2553 และ บวร ปกัสรพทร, 2553) โดยมีนโยบายและวิธีการที่หลากหลาย นโยบาย และวิธีการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาคุณภาพ ในมหาวิทยาลัยให้มีความพร้อมรับการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) เพราะ คุณภาพของอาจารย์เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จใน การจัดการศึกษา(สงบ ลักษณะ, 2544 : 76-77) อันจะ ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพบัณฑิต ดังกล่าว มุ่งผลิตบัณฑิตไทยให้มีคุณภาพ (คณะกรรมการ สภาผู้บริหารการแห่งประเทศไทย, 2547 : 20-21) เพื่อ สนองความต้องการของสังคม

แนวทางการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน พัฒนาแบบองค์รวมตามเจตนารมณ์ระดับชาติ จำเป็น ต้องยึดหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรม

การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อม (ทีศนา แคมมณี, 2548 และสุภาพ ณ นคร, 2553) ในรูปแบบที่หลากหลาย บูรณาการการจัดการเรียนรู้อันจะเป็นประโยชน์ในการบรรลุเป้าหมายเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มกราพันธุ์ จุฑะรสก, 2553) ด้วยการพัฒนาวิธีการสอน การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ และการวัดผลประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552 : ออนไลน์) อาจารย์ผู้สอนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เกิดผลการเรียนรู้ในผู้เรียนครอบคลุมกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ซึ่งเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน ควรได้รับการพัฒนาและสนับสนุนส่งเสริมแนวทางหนึ่งที่เป็นไปได้ ควบคู่กับการพัฒนาอาจารย์รูปแบบอื่น คือ การสร้างคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานในการเตรียมการและงานสอนของอาจารย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คู่มือออกแบบการสอน หมายถึง เอกสารเสนอแนวทางสำหรับอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี ในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้บรรลุผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ

ความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. การสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในลักษณะ ไร้ความสนใจผู้เรียน แจ่มจุดมุ่งหมายการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เชื่อมโยงความรู้เดิม สอนบทเรียน แนะนำแนวทางการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ จัดให้ผู้เรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ อภิปรายร่วมกัน แจ่มผลการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ แนะนำการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในอาชีพและชีวิตจริง และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

3. การจัดการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความจำเป็นในการสร้างคู่มือฯ จากนโยบายการจัดการศึกษา คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึงการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมโดยจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565 มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษา วิธีที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาคณาจารย์ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของชาติ และหลักการการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามกรอบแนวคิดจากขั้นตอนที่ 1 และตรวจสอบคุณภาพร่างคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับ ความชัดเจน ความถูกต้อง ความสอดคล้อง

และความเหมาะสม ในองค์ประกอบของคู่มือ รวมทั้งประโยชน์ในการนำไปใช้และความทันสมัยของคู่มือฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน แล้วปรับปรุงได้คู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาคุณภาพของคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับทดลองใช้ โดยนำไปทดลองใช้กับอาจารย์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำนวน 31 คน และติดตามผล

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับทดลองใช้ ได้คู่มือฉบับนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบยืนยันซ้ำคุณภาพคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับนำไปใช้ ด้วยการอบรมคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการใช้คู่มือฯ จำนวน 3 ครั้ง คือ 1) ที่มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 คน 2) ที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 53 คน และ 3) ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 59 คน หลังจากนั้นตรวจสอบซ้ำอีก ด้วยการขอให้คณาจารย์ที่สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานีจำนวน 18 คน ศึกษาคู่มือฯด้วยตนเอง และให้ประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับคุณภาพของคู่มือฯ

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ครั้งสุดท้าย ได้คู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย พัฒนาคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้คู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

แห่งชาติ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา การพัฒนาวิธีสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ การออกแบบการสอน บรรลุกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา การทบทวนความสำเร็จของอาจารย์ เพื่อแก้ไข/พัฒนาการจัดการเรียนรู้สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ประเมินคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับทดลองใช้ ว่ามีความชัดเจน มีความถูกต้อง มีความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของคู่มือ อยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสม ประโยชน์ในการนำไปใช้ และความทันสมัยของคู่มือฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. เมื่อนำคู่มือฯ ฉบับทดลองใช้ ไปทดลองใช้พัฒนาอาจารย์ พบว่าหลังรับการอบรมใช้คู่มือฯ อาจารย์ประเมินตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจารย์มีเจตคติที่ดีต่อการออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์ประเมินคุณภาพคู่มือออกแบบการสอนแห่งชาติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.19$) ต่อมาประเมินคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติภายหลังการอบรมใช้คู่มือฯ 2 เดือน อาจารย์ที่ใช้คู่มือฯ มีความเห็นว่าคู่มือฯ มีคุณภาพเกี่ยวกับการนำเสนอหลักและวิธีการออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.92$) อาจารย์มีความตระหนักในการใช้หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อนักศึกษาประเมินการสอนของอาจารย์ พบว่าอาจารย์มีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เช่นกัน

3. ผลการประเมินซ้ำคุณภาพคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีดังนี้

(1) ผลการประเมินซ้ำคุณภาพคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับนำไปใช้ โดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่รับการอบรมใช้คู่มือฯ 3 ครั้ง พบว่า จากการอบรมที่จังหวัดนครราชสีมา และที่จังหวัดอุบลราชธานี อาจารย์ประเมินคุณภาพคู่มือฯ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.94$ และ 4.23 ตามลำดับ) ส่วนที่จังหวัดขอนแก่น อาจารย์ประเมินคุณภาพคู่มือฯ อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$)

(2) อาจารย์ที่สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตอุดรธานีที่ศึกษาคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้วยตนเอง มีความเห็นว่า คู่มือฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.39$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการนำคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับทดลองใช้ ไปทดลองใช้ พบว่า หลังรับการอบรมใช้คู่มือฯ อาจารย์ประเมินตนเองว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สูงกว่าก่อนรับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และอาจารย์มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องนี้ อธิบายได้ว่า เนื้อหาสาระในคู่มือเกี่ยวกับการออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นเรื่องที่อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางวิชาการศึกษาและไม่ได้รับการอบรมวิธีการสอน เมื่อได้รับการอบรมจึงมีความรู้สูงขึ้น อีกทั้งเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเป็นเรื่องใหม่ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการฉบับล่าสุด ในปี พ.ศ. 2552 ตามที่ วิจารณ์ พานิช (2553) กล่าวเน้นถึงการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผล

การเรียนรู้ตามความต้องการของสังคมในยุคที่ประเทศต้องการ สถาบันอุดมศึกษาจึงกำหนดนโยบาย เตรียมผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพเทียบเคียงกับบัณฑิตสถาบันดี ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาจารย์จึงมีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองในเรื่องการสอนซึ่งเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย เมื่อได้รับการพัฒนาด้วยการอบรมใช้คู่มือฯ ซึ่งมีสาระสำคัญในเรื่องการสอน จึงมีความรู้สูงขึ้นและมีและมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องการสอน

เมื่อประเมินคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ภายหลังจากการอบรมใช้คู่มือฯ 2 เดือน อาจารย์ที่ใช้คู่มือฯ มีความเห็นว่า คู่มือฯ มีคุณภาพเกี่ยวกับการนำเสนอหลักและวิธีการออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในระดับดีมาก อีกทั้งมีความตระหนักในการใช้หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับดีมาก อธิบายได้ว่า เมื่ออาจารย์ได้ใช้คู่มือฯ ไประยะหนึ่ง ทำให้เข้าใจเนื้อหาสาระและยังมีความเห็นว่า คู่มือฯ มีคุณภาพในระดับดีมาก และเห็นความสำคัญ จนมีความตระหนักในการใช้หลักการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นการยืนยันคุณภาพของคู่มือฯ ที่อยู่ในระดับดีมาก

เมื่อนักศึกษาประเมินการสอนของอาจารย์เกี่ยวกับการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า อาจารย์มีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก เป็นการแสดงผลลัพธ์ที่เกิดจากการที่อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

2. จากผลการประเมินซ้ำคุณภาพคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้รับการอบรมใช้คู่มือฯ 3 ครั้ง ที่พบว่า การอบรม 2 ครั้ง อาจารย์ประเมินคุณภาพคู่มือฯ อยู่ในระดับดีมาก และครั้งที่ 3 อาจารย์ประเมินคุณภาพคู่มือฯ อยู่ในระดับดีมากที่สุด เป็นการยืนยัน

คุณภาพคู่มือฯ ส่วนที่พบว่าอาจารย์ผู้ศึกษาคู่มือฯ ด้วยตนเอง ประเมินว่าคู่มือฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เป็นการยืนยันซ้ำคุณภาพของคู่มือฯ อีกทั้งการที่อาจารย์ผู้คู่มือเรียนรู้อะไรในคู่มือได้ด้วยการศึกษาด้วยตนเอง แสดงว่าคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ ในลักษณะเดียวกับการใช้คู่มือทั่วไป ซึ่งผู้คู่มืออาจศึกษาสาระประโยชน์จากคู่มือได้ด้วยตนเอง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ของอาจารย์ ในการจัดการเรียนการสอน ตามที่ สุรศักดิ์ อมรรัตน์ศักดิ์ (2537 อ้างถึงใน ศิริสุตา ไกรวิจิตร, 2552) กล่าวว่า อาจารย์สามารถศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา (2540 : 12) และพงษ์ไพฑิธยา (2542 : 122-123) เสนอว่า วิธีการหนึ่งที่ครูอาจารย์สามารถพัฒนาตนเอง คือ การศึกษาคู่มือปฏิบัติงาน สอนนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550) ในการปฏิรูปการศึกษา โดยพัฒนาคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูปการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถาบันอุดมศึกษาควรมีการนำคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปใช้เพื่อพัฒนาการสอนของอาจารย์

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

(1) สถาบันอุดมศึกษาควรนำคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปใช้เพื่อพัฒนาการสอนของอาจารย์ โดยจัดอบรมหรือให้อาจารย์ศึกษาคู่มือด้วยตนเอง

(2) อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาควรดำเนินงานออกแบบการสอนในรายละเอียดของรายวิชาแล้วจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่บันทึกในเอกสารรายละเอียดของรายวิชา

(3) อาจารย์สามารถเรียนรู้วิธีการออกแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติจากคู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1) ควรมีการศึกษาติดตามผลการใช้คู่มือออกแบบการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในโอกาสต่อไป

2) ควรมีการศึกษาผลการจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของชาติเป็นระยะ

3) ควรมีการศึกษานวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของชาติ

4) ควรมีการศึกษาการจัดการศึกษาบูรณาการการจัดการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนการสอนบูรณาการกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ

5) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนที่มีลักษณะเด่นเฉพาะในความเป็นไทยอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติเพื่อแสดงและเผยแพร่สู่ประเทศอาเซียน

6) ควรมีการศึกษาแนวโน้มเป้าหมาย และวิธีการพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมโลก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลที่สนับสนุนการวิจัย ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. สำเริง บุญเรืองรัตน์ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ และรองศาสตราจารย์ ดร.บวร ปภัสราทร ที่กรุณาชี้แนะการทำวิจัย และเขียนบทความนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ. ศ. 2552 - 2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการสภาผู้บริหารการแห่งประเทศไทย. (2547). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพเพื่อแข่งขันในเวทีโลก**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- จิรณี ตันศิริตวันวงศ์. (2552). **นโยบายการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศและการจัดทำหลักสูตรรายวิชาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2553. จาก : <http://cid.buu.ac.th/TQF/TQF.pdf>.
- ทิตนา แหมมณี เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ & ภาสิต ประมวลศิลป์ชัย. (2548). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา: CIPPA MODEL : องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- บวร ปัสราทร. (2553 พฤษภาคม). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ : แนวคิด นโยบาย และแนวปฏิบัติ**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ นครราชสีมา, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พงษ์พันธ์ พงษ์ไธยา. (2542). **พฤติกรรมกลุ่ม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- มกราพันธุ์ จุฑะรสก. (2553). **รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ โครงการสัมมนาการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตต่อสังคมไทย ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF : H.Ed), ขอนแก่น, โรงแรมขวัญมอ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2553). **ความคืบหน้าของ TQF**. ค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2553. จาก : <http://gotoknow.org/blog/council/375224>.
- ศิริสุดา ไกรวิจิตร. (2552). **แนวคิดและหลักการพัฒนาอาจารย์**. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.scc.ac.th/research/article/48/sirisuda>. สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2553.
- สงบ ลักษณะ. (2544). **การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเสริมสร้างหรือทำลายการศึกษา ?**. **สานปฏิรูป**, 76-77.
- สุนทร โสทธิพันธุ์. (2553). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติและบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่**. ค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2553. จาก : <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews4/ppt3.pdf>.
- สุภาพ ณ นคร. (2553 กันยายน). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ โครงการอบรมคณาจารย์กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ภายใต้โครงการพัฒนาบัณฑิตต่อสังคมไทยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่องการออกแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา, นครราชสีมา, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2540). **การบริหารโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). **การจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2564)**. ค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2553. จาก : <http://www.mua.go.th/~budget/doc/seminar23mar50-longplan.ppt#16>.
- _____. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____. (2553). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา TQF : HEd**. ค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2553, จาก : <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/news8.php>.